No. 153. 1838

BREDASCHE COURANT.

Staat-, Letterkundig en Wetenschappelijk

NIEUWS-BLAD.

Donderdag 5 Julij.

Frankrijk.

PARIJS, den 2den Julij.

De kamer der pairs heeft heden, in tegenwoordigheid van den minister van binnenlandsche zaken, die van zijne jongste ongesteldheid weder hersteld is, beraadslaagd over het ontwerp tot voltooijing van een aantal openbare monumenten, en de daarvoor aangevraagde gelden toegestaan. De pairs hebben zich vervolgens met eenige ontwerpen van minder belang bezig gehouden.

— De heer *Molé* is heden morgen ten zes ure reeds op de Tuilerien ontboden, ten gevolge van depeches door den Koning uit Brussel ontvangen.

— Door den minister van binnenlandsche zaken is dezer dagen een rondgaande brief aan de prefecten gezonden, om hun een verslag te vragen van het gedrag der staatkundige veroordeelden, die later gratie verwierven, in de onderscheidene departementen woonachtig. Men wil dat het bestuur het voornemen zoude hebben, om, bij gelegenheid der bevalling van de hertogin *van Orleans*, eene nieuwe amnestie te verleenen, waarin ook de bij verstek veroordeelden zouden begrepen zijn.

Van den anderen kant wordt geklaagd dat het bestuur tegenwoordig weder eene zekere gestrengheid jegens sommige geamnestieerden betoont. Zoo werd thans een Italiaan, zekere *Gaetan Facconi*, die onder het keizerrijk gediend en bij de julij-revolutie had medegevochten, die versierd was met het legioen van eer en met het julij-kruis en verscheidene wonden had bekomen, zeker om de eene of andere reden, maar die niet bekend schijnt, althans niet gemeld wordt, uit Frankrijk verdreven.

— Een der bladen meldt, dat de Koning nog in het laatst van het jaar de zuidelijke departementen zou bezoeken. Van elders wordt evenwel bepaald gezegd, dat die reis tot het volgend jaar uitgesteld is.

— Gisteren is de luitenant-generaal baron *Delaitre*, in den ouderdom van 62 jaren, alhier overleden. Deze hoofd-officier was in der tijd aide-de-camp van *Kleber* in Egypte en heeft later gedurende tien jaren onder de keizerlijke garde gediend.

— De heer *Guizot* bevindt zich thans op zijn landgoed in Normandie, waar hij het zomer-saizoen denkt door te brengen en den door hem opgenomen geschiedkundigen arbeid voort te zetten.

— De te Toulon verwachtte britsche scheepsmagt is den 27sten op de reede verschenen. Dezelve bestaat uit vier linieschepen, de *Prinses Charlotte*, voerende de admiraalsvlag, de *Vanguard*, de *Rodney* en de *Bergham*; voorts een fregat, een brik en een korvet, en de stoomboot *Rhadamante*.

Te Toulon wordt eene nieuwe paketdienst door middel van stoombooten, voor de vaart tusschen Frankrijk en de Afrikaansche bezittingen tot stand gebragt, op den voet als die welke reeds bestaat tusschen Toulon en de haven van den Levant.

— Men wil hier, over Marseille of Toulon, brieven uit Alexandrie tot den 10 junij ontvangen hebben, waarin gemeld werd, dat de onderkoning officieel aan de consuls der Europesche mogendheden zijn voornemen had aangekondigd om zich van de Porte geheel onafhankelijk te maken, en dat hij nog slechts het antwoord der kabinetten te gemoet zag, alvorens tot de uitvoering zijner voorgenomene maatregelen over te gaan. Indien dit berigt zich werkelijk bevestigen mogt, dan ziet men nieuwe en groote verwikkelingen in de zaken van het oosten te gemoet. Hier vermeent men, dat Frankrijk en Oostenrijk zich tegen een dergelijken stap van den onderkoning zullen verklaren, maar dat *Mehemed-Ali* daartoe door Engeland zal aangemoedigd worden. Rusland meent men, dat zich insgelijks voor de Porte zou verklaren; schoon men tevens daarbij weder van de, zoo dikwijls hier te lande en niet minder in Engeland, aan de russische staatkunde toegekende bedoeling spreekt, om zich ten laatste toch van het Ottomanische rijk in het oosten geheel meester te maken, en de russische vanen op de muren van Konstantinopel te planten, tegen welke bedoeling het belang der overige mogendheden immer vorderde, dat men zich ten krachtigste bleef verzetten. Wat intusschen van het bovengemelde berigt zij, zal vooraf nog wel eene nadere bevestiging behoeven.

— In nadere berigten van de spaansche grenzen over het jongste gevecht voor Penacerrada, wordt de magt der karlisten, toen zij op den 22sten de stad van alle zijden ter hulp gesneld waren, op 15 bataillons begroot. Het gevecht was voorgevallen tusschen Penacerrada en de Venta de Morasa, op den weg van Vittoria. De Navarrezen maakten den linker vleugel uit, doch deze hadden slechts flaauwelijk aan den strijd deel en de vlugt genomen, zoodra het centrum der karlisten door de vijandelijke kavallerie verbroken was. De bataillons van Guypuzcoa hadden zich beter gedragen; deze waren eerst geweken, toen het 9de bataillon van Kastilie krijgsgevangen gemaakt werd en de artillerie verloren ging; zij waren toen in kleine pelotons afgetrokken. De bataillons uit Alava hadden zich daarentegen het beste gekweten en dienvolgens ook het meeste geleden. Het verlies der karlisten, met in begrip van het garnizoen van Penacerrada, waarvan echter een deel nog ontkwam, zou 13 à 1400 man bedragen hebben, waaronder echter wel 1000 gevangenen. De karlistische troepen werden op dien dag door *Sopeluna* aangevoerd.

Dit berigt besluit voorts hiermede: » De bemagtiging van Penacerrada en het gevecht dat aldaar te gelijker tijd heeft plaats gehad, hebben een grooten indruk op de landsbewoners gemaakt. Het verlies wordt aan *Guergué* geweten, die, zegt men, zich heeft laten verrassen. De hoop der karlisten berust thans op den generaal *Marotto*, wiens bekwaamheid zij hoog roemen. De gelegenheid zal hem niet ontbreken om dezelve aan den dag te leggen, wanneer hij zich door werkdadigheid in zijne operatien blijft onderscheiden. Reeds zegt men in het gewest, dat hij het kasteel Guevara gaat aantasten, hetwelk, door deszelfs dalen, de sleutel der gemeenschap is tusschen Vittoria en Pampeluna. De karlisten hebben vooral aan kavallerie gebrek, waardoor zij zich belet zien van in de vlakte te verschijnen; want ofschoon de terreingesteldheid in het algemeen voor de bewegingen van dit wapen ongunstig is, is hunne minderheid in dit opzigt toch al te groot."

— De maandelijksche vereffening der fransche fondsen heeft heden, rustig en zonder groote variatie in den koers plaats gehad. De notering is geweest: 5 pCt. 110,50; 3 pCt. 80; Nap. n. 9860; Sp. Ardoin 22⅛; Rom. L. 101⅝.

Duitschland.

FRANKFORT, den 1sten Julij.

De onverwachte aankomst van Keizer *Nikolaas* te St. Petersburg heeft aldaar groote vreugde verwekt. — Men meldt van daar, dat Hoogstdezelve in de eerste dagen der maand julij met de beide grootvorstinnen *Olga* en *Maria*, over Warschau naar Duitschland zou terugkeeren.

— Door het regeringsblad van Hanover is het gerucht bevestigd dat de zitting der stendenvergadering den 29sten junij geschorst is. Het blad komt er echter niet voor uit, of deze schorsing een gevolg is van een besluit der kamers, dan of de koning dezelve bevolen heeft. Vermoedelijk zal het laatste het geval zijn, en zullen de voor de regering hoogst ongunstige uitkomsten van de beraadslagingen over het constitutie-ontwerp hiertoe de aanleiding gegeven hebben. Nadat de tweede kamer nog omstreeks een tiental harer zittingen besteed heeft aan de beraadslaging over de afzonderlijke artikelen van het ontwerp, en de oppositie slechts een paar malen omtrent belangrijke punten, zooals omtrent de verantwoordelijkheid der ministers en omtrent den eed der staatsbeambten, wijzigingen in den geest der opgeheven grondwet heeft voorgesteld, welke, na warme discussien, dan ook aangenomen zijn, — is, voor de stemming over het geheele ontwerp, het uitgestelde voorstel van den justitieraad *Conradi* ter tafel moeten gebragt worden, hetwelk de verklaring inhield: dat de Stenden wel over het door Z. M. hun voorgestelde constitutie-ontwerp wilden beraadslagen, maar intusschen van meening bleven dat die constitutie welke vóór de komst van Z. M. tot de landsregering bestond, van regtswege op geene andere wijze veranderd of opgeheven had mogen worden, dan met de toestemming der volgens die constitutie daargestelde volksvertegenwoordiging. Voor dat men over dit voorstel begon te beraadslagen, was de kamer reeds bijna zeker van den uitslag die de discussien hierover moesten hebben, daar de oostvriesche leden, die tot dus verre noch de zijde van het kabinet, noch die der oppositie gekozen hadden, in de laatste dagen, hunne onzijdigheid hadden laten varen, en zich ten gunste van het voorstel van *Conradi* verklaard hadden. Door deze belangrijke aanwinst, was de oppositie van hare zegepraal zeker. De voorzitter der kamer, den uitslag voorziende, wendde alles aan om de discussie over het voorstel te verhinderen; maar dit bleef vruchteloos en na hevige woordenwisselingen en aan het einde eener buitengemeen langgerekte zitting, ging men ter stemming over. Op dit oogenblik verlieten de president der kamer en de commissaris des Konings, gevolgd door verscheidene leden die in tweestrijd schenen over geen hun te nemen stand, de vergadersaal; en nam de vice-president, Dr. *Lang*, op den voorzitters-stoel plaats. De vergadering was buitengewoon talrijk; verscheidene leden der oppositie die ongesteld waren, hadden zich desniettemin naar de vergadering begeven om van de gewig-

lige beraadslagingen deel te nemen. Ten gevolge van eenige amendementen hadden er zes stemmingen over het bewuste voorstel plaats, welke alle zes in den zin der oppositie uitvielen; terwijl eindelijk hetzelve, met 34 tegen 24 stemmen werd aangenomen, na alvorens, door een amendement van den syndicus *Lang*, aldus gecorrigeerd te zijn: » De standen willen wel over het constitutie-» ontwerp dat hun door den Koning is voorgelegd, beraadslagen, » maar moeten evenwel van meening blijven dat daardoor die » staatsgrondwet welke vóór 's Konings komst tot de regering van » regtswege bestond, op geene andere minnelijke wijze had opgeheven of gewijzigd mogen worden, dan wanneer de *volgens die staats-* « *grondwet daargestelde* algemeene en provinciale standen, hiertoe « derzelver toestemming gegeven hadden." — Ten gevolge van de aan zeer dien de zaken genomen hebben, is den volgenden dag ook het geheele voorgestelde ontwerp van staatsregeling met 37 tegen 23 stemmen *verworpen*.

Z. M. de koning van Hanover is door Z. M. keizer *Nicolaas* tot chef van het Lubenskische husaren-regiment benoemd, hetwelk voortaan den naam zal voeren van: husaren-regiment van Z. M. den koning van Hanover.

— Uit Kassel schrijft men van den 29sten junij, dat in de zitting der standen van Keur-Hessen van den 26sten besloten was, om eene commissie met het opmaken van een adres aan de bondsvergadering te belasten, ter zake van de Rotenburgsche domein-geschillen.

— Volgens een berigt uit Innsbruck van den 23sten, zou den vorigen middag aldaar, op reis naar Triest, zijn aangekomen Z. M. de koning van Wurtemberg, onder den naam van graaf *von Teck*. [Daar omtrent de afreis van Z. M. uit hoogstdeszelfs residentie niets bekend is, zal waarschijnlijk hier de kroonprins van Wurtemberg bedoeld worden.]

— Uit Töplitz schrijft men van den 24sten: » Gisteren is de russische staatsraad *von Kudrioffsky*, uit Weenen hier teruggekomen om ook voor H. M. de keizerin van Rusland vertrekken te bestellen."

— Z. M. de keizer van Oostenrijk heeft, bij een patent van den 6den Mei jl. bekend gemaakt, dat Hoogstdezelve, als een bewijs van zijne tevredenheid over de trouwen gehechtheid welke de ingezetenen van Tyrol en Vorarlberg, ook in de benardste oogenblikken, aan zijn huis hebben doen blijken, in eigen persoon de huldiging dier graafschappen op den 12den Augustus aanstaande te Innsbruck zou kunnen ontvangen. — De aartshertog *Johan* van Oostenrijk is uit Tyrol te Weenen aangekomen.

— In een bijzonder schrijven uit Venetie leest men: Zoo Milaan het voorregt hebben zal de kroon van het Lombardisch-Venetiaansch koningrijk te zien zetten op het hoofd van onzen dierbaren Vorst, zoo zal onze wijdberoemde Lagunen-stad niet bij dezelve achterstaan in vreugdebedrijven en feesten, waarvan het genot en de glans nog verhoogd zullen worden door het onderwaardig aanzien van de voormalige beheerscheres der zee. De keizer en keizerin zullen den 5den alhier hunnen plegtigen intogt houden. Des avonds van dien heugelijken dag, zal het in Europa eenige *St. Marcus*-plein, op kosten der stad, schitterend verlicht worden. Naar men verneemt zullen HH. MM. ook de *St. Marcus*-kerk, het hertogelijk paleis en de bibliotheek bezoeken. De schouwburg *Fenice* zal gedurende zijne voorstellingen prachtig verlicht zijn en dezelven met het opzingen der volksliederen beginnen. Voorts zullen de parades der linietroepen op het *St. Marcus*-plein en van de marine-troepen op de Riva de Schiavoni, de gondels-wedstrijden, vuurwerken en andere volksvermakelijkheden elkander gestadig afwisselen. De akademie der schoone kunsten zal, gedurende de tegenwoordigheid der keizerlijke personaadjen, eene tentoonstelling houden van de meesterstukken van schilderkunst die Venetie bevat. Op het *St. Marcus*-plein zal, ten voordeele der armen, eene zoogenaamde *tombola*-loterij benevens een luisterrijk gemaskerd bal plaats hebben.

Nederlanden.

BREDA, den 4den Julij.

Het volgende wordt ons van gisteren uit 's Gravenhage berigt:

» Z. K. H. de groothertog van Baden heeft heden onderscheidene merkwaardigheden dezer residentie bezigtigd, en onder anderen ook het departement van marine bezocht, waar Z. K. H. met de meeste belangstelling in oogenschouw genomen heeft de onderscheidene bouworden der schepen, enz. zee-instrumenten, de onderscheidene bouworden der schepen, enz. welke zich in de model-kamer bevinden.

» Binnen kort wordt Z. K. H. de grootvorst-troonsopvolger van Rusland in deze residentie verwacht. Naar men verneemt worden er aan het hotel van den russischen gezant aan ons hof groote toebereidselen gemaakt, om het verblijf van Z. K. H. in deze residentie met veel luister te vieren. [Den 27sten junij werd deze prins te Kopenhage verwacht.]

» Heden is de vergadering der staten van Holland, door Z. Exc. den gouverneur van Zuid-Holland, met eene toepasselijke aanspraak geopend. Morgen zullen gedeputeerde staten van beide gedeelten van dit gewest, het jaarlijksche verslag omtrent den staat der provincie Holland, aan de vergadering onderwerpen. Overmorgen zullen, naar men verneemt, de verkiezingen tot leden der tweede kamer van de staten-generaal plaats hebben. Heden wordt er bij Z. Exc. den Gouverneur een groot diner gehouden, waarop de leden der staten genoodigd zijn.

» Morgen zal de 23ste vergadering van de Synode der Nederl. Hervormde kerk, welke onder het praesidium van den weleerwaarden heer Dr. *H. H. Donker Curtius*, predikant te Arnhem, zal worden gehouden, door Z. Exc. den minister van staat, belast met de generale directie van de zaken der hervormde en andere eerediensten, enz., op de gewone wijze worden geopend.

— Naar men verneemt zal er eerstdaags een begin worden gemaakt met het bouwen van een tweede kapitaal gebouw aan het kanaal, aan welke zijde de stad langzamerhand zal worden uitgelegd. De aanneming van hetzelve heeft voor eene som van *f* 25000 plaats gehad."

— Door Z. M. is, op deszelfs verzoek, een eervol ontslag toegestaan aan den 2den luitenant der 7de afdeeling inf. *K. H. Palm*.

Voorts is door Hoogstdezelve benoemd tot lid der commissie van beheer tot droogmaking van den Zuidplas in Schieland Jkh. Mr. *W. F. Gevers*.

— Men verneemt dat het oogmerk van de reis van Zijne Exc. den heere luitenant-generaal *van den Bosch* is, om zich naar de kolonien van weldadigheid te begeven en eenige weken aan de belangen dier nuttige inrigtingen te wijden.

— In het *Journal de la Haye* leest men: » Wij vernemen dat de voortreffelijke schilderij van den heer *Kruseman*, voorstellende het oogenblik waarop, te Bautersem, het paard des Prinsen *van Oranje* verwond wordt, tot den 15den dezer maand in deze residentie voor het publiek zal ten toongesteld blijven. Vervolgens zal dit rijk tafereel naar Berlijn worden overgebragt. Het schijnt dat eene door den heer *Kruseman* vervaardigde kopij van eene schilderij van *Raphael*, door den graaf *von Lottum*, pruissisch gezant bij ons hof, aan Z. K. H. den Kroonprins van Pruissen, te Berlijn is aangeboden geworden, en dat bij Hoogstdezelve, door het gezigt van dit uitmuntende schilderstuk, het verlangen is opgewekt om het nieuwe gewrocht van onzen landgenoot te bezigtigen. Wij twijfelen niet, of dit episode van Bautersem zal in Pruissen, evenzeer als bij ons, de toejuiching van alle kunstkenners wegdragen." — Volgens het *Dagblad van 's Gravenhage* zal deze schilderij, vóór derzelver overbrenging naar Berlijn, te Amsterdam worden ten toon gesteld.

— Naar men uit Amsterdam schrijft heeft de heer *Noel Simons*, lid en secretaris van het amortisatie-syndicaat, verlof bekomen om zich voor eene maand naar Duitschland te begeven.

— Men leest in den *Avondbode* het volgende: » Bij rondgaanden brief is gisteren aan de primitive inschrijvers op de negotiatie van den spoorweg van Amsterdam naar Arnhem kennis gegeven, dat, volgens een daartoe aan Z. M. gedaan voorstel, over al de aandeelen in de bedoelde negotiatie, welke vroeger niet zijn toegestaan en geplaatst, alsnu tot den koers van 108 pCt. zal worden gedisponeerd, edoch om daarvan tot dienzelfden prijs alsnog vooraf aan alle inteekenaars van 5 junij jl. zoo vele aandeelen af te staan, als deze zouden mogen verlangen te verkrijgen; terwijl, indien het beloop der inschrijvingen het nog ongeplaatste gedeelte der aandeelen mogt te boven gaan, zulks ponds pondsgewijze zal verdeeld worden. De bedoelde inschrijvingen zullen op den 9 en 10den dezer maand, van 's morgens 10 tot 's namiddags 2 ure, ten huize van den koninklijken kommissaris *J. Bondt*, plaats hebben, en die van den eersten dag de voorkeur genieten boven die van den tweeden, met dien verstande echter, dat, zoo de inschrijvingen op den 9den julij toereikende mogten zijn, die van den volgenden dag niet in aanmerking zullen komen."

— Gisteren heeft voor de eerste civiele kamer van Amsterdam, de oppositie gediend van den heer *Beukman*, tegen het openbaar ministerie (zie ons n°. 155), ter zake van het vonnis van 29 Mei jl., waarbij de gouverneur van Noord-Holland gemagtigd was geworden zich in het bezit te stellen van de gronden waarover de Haarlemmer spoorweg zal moeten loopen. Door den heer substituut officier van justitie, *van der Kamp*, is beweerd geworden: 1° dat het openbaar ministerie geen partij in dezen was, daar het op last van den gouverneur en niet op eigen gezag gehandeld had, 2° dat al ware het openbaar ministerie partij, dat dan de eisch, zoo als die was liggende, te voorbarig was; en 3° dat de dagvaarding, zoo als die gedaan was, zich in strijd bevond met de handelingen zelven van den opposant, daar deze bij wijze van requeste en tevens bij wijze van dagvaarding had gehandeld. — De advocaat Mr. *R. Brugmans* heeft, in eene zeer uitgebreide en belangrijke pleitrede, betoogd dat, daar de officieren van justitie geen lasthebbers zijn, maar ambtshalve en vóór het gouvernement handelen, het openbaar ministerie wel degelijk partij was; — dat de wet van 8 maart 1810 als afgeschaft moest beschouwd worden als onbestaanbaar zijnde met den geest der grondwet, als uitdrukkelijk vervallen door dezelve, en als door geen transitoire wet gemaintineerd, noch door eene nederlandsche wetgeving vervangen of gewijzigd; — voorts dat deze oppositie niet voorbarig was, als voortgesproten uit het dadelijk en dringend belang dat iedere bezitter bij het behoud van zijn bedreigd eigendom heeft; — voorts in strijd met de handelingen van zijnen client, daar het requeste en de oppositie dezelfde argumenten bevatteden en hetzelfde beginsel volhielden.

De uitspraak in deze belangwekkende zaak is tot over veertien dagen uitgesteld.

— Den 29sten Junij heeft voor het hof van assises in de provincie Zeeland, te Middelburg, te regt gestaan *Sara Jansen Goudhof*, huisvrouw van *Huisson*, vrachtrijder, beschuldigd van het dertienjarig dochtertje van den landman *Willem Blok* in haar huis gelokt, aldaar met een mes doodelijke wonden toegebragt en vervolgens het lijkje in het sekreet geworpen te hebben. Uit de instructie en de debatten is gebleken, dat de beschuldigde in het begin der maand Februarij ll. een paar gouden strikken (de gouden versierselen met pareltjes, die aan de gouden krullen van het hoofdhulsel gedragen worden) van haar zevenjarig kind verloren hebbende, en deze, door een ongelukkig toeval, niet terug bekomen hebbende, uit vrees voor groote onaangenaamheden de[s]

wege, reeds op den 24sten Maart het noodlottig voornemen heeft opgevat, en getracht ten uitvoer te brengen, om *Catharina Blok*, die meermalen ten haren huize kwam, en gelijksoortige strikken als de door haar verpande droeg, die te ontnemen en dat kind van het leven te berooven, doch dat zij daarin alstoen, door het hooren aankomen van eenen wagen voor hare woning, waarbij zij vermeende dat zich haar man bevond, verhinderd zijnde, hetzelve meisje heeft verzocht, en dit verzoek nog later op dienzelfden dag, aan de moeder van het kind, herhaald, om des maandags morgens den 26sten dier maand, terug te komen, als wanneer zij haar vreeselijk voornemen heeft volvoerd.

De verdediger die der beschuldigde ambtshalve was toegevoegd, heeft zich van de op hem rustende taak gemeend het best te kunnen kwijten, door in eene welsprekende rede te onderzoeken: 1°. of de doodslag in koelen bloede en bij het genot van gezonde geestvermogens was bewerkstelligd, en 2°. of er bij-omstandigheden en aanleidingen waren aan te voeren, welke, in verband gebragt met de opvoeding, de huisselijke betrekkingen, het gestel en de beperkte geestvermogens der beschuldigde, zoo niet dadelijk regtens, dan toch zedelijk, eenige verschooning konden aanbrengen en verdienen? Met opzigt tot het eerste punt, betoogde hij dat reeds den 24sten maart bij de beschuldigde de *wil* bestond om het doodslag te plegen, maar het *bepaaldelijk genomen besluit*, het *dessein formé*, kon men aannemen dat eerst op den 26, op den oogenblik van het volvoeren der daad, bij haar tot rijpheid gekomen was, en dan nog eerst na groote angst en tegelijk ... was zij door gebruik van sterken drank niet in staat om bedaard de daad en de gevolgen derzelve te overwegen. Met betrekking tot het *tweede* punt, bragt de raadsman bij, het vroegtijdig verlies harer ouderen, hare beperkte, schoon liefderijke opvoeding, vroegtijdig maar niet gelukkig huwelijk, vrees voor mishandeling, indien de verpande gouden strikken niet te regt kwamen, een zwak en zenuwachtig gestel, waarop de vrees sterk werkt, en boven alles de ongelukkige omstandigheid dat zij de strikken niet terug bekomen kon; het vermissen dier strikken was de aanleiding, dat de beschuldigde eene moordenares, en de betreurenswaardige *Catharina Blok* het slagtoffer der vrees en wanhoop van deze werd.

Het hof is echter van gevoelen geweest dat de *misdaad*, zoo wel als de *voorbedachte rade en geleider lage*, vergezeld en opgevolgd van *diefstal*, al te zeer bewezen was om het schuldig niet uit te spreken en heeft den volgenden dag, 30 Junij, *Sara Janse Goldhof* veroordeeld tot de doodstraf met den strop, door het verworgen aan eene paal, alsmede in de kosten van het proces. Na het uitspreken van het vonnis rigtte de voorzitter, Mr. *M. J. Pauw*, eene roerende rede tot de veroordeelde, waarin hij haar tot een hartelijk berouw over hare wandaad aanspoorde tot verwerving der hemelsche genade en haar, ofschoon met weinig hoop op gunstig gevolg, op het inroepen van 's Konings gratie bedacht maakte.

De dagorder van den plaatselijken kommandant van Venloo, gisteren door ons vermeld, heeft, naar men uit Luik schrijft, in het Limburgsche ... onrust verwekt. De bewoordingen, waarin dezelve vervat is, had doen veronderstellen dat een aanval van de zijde van Pruissen of Holland op Venloo reeds voor de deur stond; zelfs heeft een der Luiksche bladen gemeld, dat de landlieden aan den Maaskant het geschutvuur in de rigting van Venloo hadden gehoord. Van achteren heet het nu, ofschoon in de vermelde dagorder een brief van den generaal *Hurel*, chef van den algemeenen belgischen staf, aangehaald werd, dat de hooge militaire autoriteit geen deel aan het stuk had, hetwelk alleen het uitvloeisel van den goeden wil des plaatselijken kommandanten zoude geweest zijn.

— De belgische bladen melden, dat ook uit het centraal depôt der artillerie te Brussel eene aanzienlijke hoeveelheid materieel naar Venloo vervoerd is.

— Vorst *Leopold* wordt tegen den tijd dat de tegenwoordig in het kamp van Beverloo gelegerde troepen hetzelve verlaten, te Brussel terugverwacht.

— Eergisteren avond is te Brussel op den straatweg van Anderlecht eene nieuwe proef genomen met den zoogenaamden *remorqueur*, of stoomrijtuig op gewone wegen door den heer *Dietz* uitgedacht. De proef schijnt uitermate te hebben voldaan en het rijtuig in juistheid van gang en snelle beweging voor die van de spoorwegen niet behoeven onder te doen. Men zou eerlang nu ook eene nemen door de steile en bogtige straten van Brussel.

— Ter Antwerpsche beurs van gisteren (3 Julij) waren genoteerd: Belg. 102; O. Met. 106¾; Sp. Ardoin 21⅝; Nap. r. 93⅝; Rom. L. 101¾; Certif. te Antw. 101; Braz. 79¾. — Wissel op Amst. en Rott. ½ pCt. v. pap.

Letterkundige en Wetenschappelijke Nieuwstijdingen.

DUITSCHLAND. — Op den 26sten Junij ll. vierde de hoogeschool te *München* den 366sten jaardag harer stichting. — De hoogeschool te *Bonn* telt gedurende het tegenwoordig zomerhalfjaar 717 studenten, waaronder de erfgroothertog van *Mecklenburg Strelitz*, twee Prinsen van *Saxen Coburg Gotha*, de erfprins van *Lippe Schaumburg* en andere jongelieden uit vorstelijke huizen. Aan de hoogeschool zijn verbonden 19 gewone en 9 buitengewone Professoren benevens 5 privatdocenten en eenige leeraars in de nieuwe talen en fraaije kunsten. — Te *Wurzburg* studeren thans 424 jongelieden, waaronder 80 vreemdelingen zijn. — Het bestuur der Berlijnsche Akademie van schoone kunsten heeft aangekondigd, dat hare groote tentoonstelling van kunst-voorwerpen van levende meesters, dit jaar op den 16den September zal geopend worden. — Z. M. de koning van *Beijeren* heeft voor het gedenkstuk ter eere van den Germaan HERMAN, duizend gulden bijgedragen. — Nog niet lang geleden werd het te *Hanover* bijna voor eene onmogelijkheid gehouden, dat de homöopatische leer aldaar ingang vinden en een beoefenaar dier geneeswijze er geduld zou worden. Sedert intusschen de hofmedicus ELWERT, vergezeld van een jongen homöopatischen arts, zijn woonverblijf van *Hildesheim* naar *Hanover* overgebragt heeft, is het getal aanhangers dier geneeswijze te *Hanover* zoo gestegen, dat men er thans zelfs de oprigting eener bijzonder voor homöopathen ingerigte apotheek noodzakelijk geoordeeld heeft. — De hoogbejaarde duitsche kapelmeester SIMON MAYR, van wiens bezoek te *München* wij onlangs gewag gemaakt hebben, is in het laatst der vorige maand weder naar *Bergamo*, zijne tweede vaderstad, teruggekeerd. Om den verdienstelijken komponist een bewijs van achting te geven, hebben de Münchener kunstbeoefenaars en liefhebbers MAYR, kort voor zijn vertrek, op een feestmaal onthaald.

ITALIË. — Uit *Florence* wordt het volgende gemeld: De markies GAETANO CAPPONI heeft eene zonderlinge uitdaging gedaan aan den vermaarden hoogleeraar en oudheidkenner GIOVANNI ROZINI. De markies meent namelijk de eenige en ware oorzaak der rampen van TASSO te hebben ontdekt, welke naar zijn gevoelen noch gelegen was in de onbedachte liefde van den dichter voor de Prinses ELEONORA VAN ESTE, zuster van den hertog van *Ferrara*, noch in het meedoogenloos bevel, waardoor hij als krankzinnig in het hospitaal van *St. Anna* gesloten werd. Het gevoelen van den heer ROZINI is daarentegen zoo als het algemeen aangenomen is. Om een einde aan den reeds sedert lang bestaande twist te maken, heeft de markies den hoogleeraar tot eene twistrede voor de Akademien van *Turyn*, *Modena* en *Milaan* uitgedaagd, en een prijs van honderd sequijnen ten voordeele der armen voorgesteld, welke door diegene hunner zou betaald worden die door de Akademien in het ongelijk wierd gesteld. — De *Paus* heeft dezer dagen wederom een decreet van de congregatie voor den *Index* bekrachtigd, waarbij een aantal boeken veroordeeld en derzelver uitgave, lectuur en verspreiding verboden worden. Men merkt onder dezelven op: *Le livre du peuple* van den abt LAMENNAIS, en de *Histoire du christianisme et des églises chrétiennes* van den bekenden DE POTTER. — Door eene nieuwe bepaling van den hertog van *Modena* is dit land nu als 't ware geheel door een slagboom van het overige beschaafde *Europa* afgesloten. Bij een onlangs genomen hertogelijk besluit is, namelijk, ook zelfs de doorvoer van boeken, anders dan op eene speciale vergunning verboden; een voorafgaand verzoek moet daartoe worden gedaan, bij hetwelk niet alleen het gewigt en de waarde der boeken, maar ook de soort van werken, derzelver schrijvers en plaats van uitgave moeten vermeld worden. — Te *Rome* wordt eene italiaansche overzetting van GÖRRES *Athanasius* gereed gemaakt. — De heer L. MARINI, die zich door de uitgaven van verscheidene oude krijgskundige werken bekend heeft gemaakt, heeft van den koning van *Griekenland* voor de overzending van eene onlangs door hem nieuw bewerkte uitgave van VITRUVIUS, met een eigenhandig schrijven, de ridderorde van den Verlosser ontvangen.

ENGELAND. — Door zekeren heer STANDISCH zijn onlangs te *Londen* aanteekeningen op eene reis door de voornaamste steden van het noordelijk *Europa* (*Notices of the northern capitals of Europe*) uitgegeven; zijne bedoeling was voornamelijk, om de kunstverzamelingen in de onderscheidene door hem bezochte steden, van *'s Hage* tot *St. Petersburg* en terug over *Kopenhage*, te beschrijven. Ofschoon zijne overigens welgeschrevene aanteekeningen meerendeels meer het kenmerk van den oppervlakkigen indruk des engelschen *touristen*, dan juist wel van een grondig onderzoek dragen, konden wij toch niet nalaten, hetgeen de schrijver kortelijk, in het algemeen, over *Holland* zegt, hier over te nemen: » De aanmatiging – dus laat hij zich uit – de aanmatiging van den Brit, de verwaandheid van den Franschman, de duitsche trots, de hoogmoed van den Italiaan, en de zaamgevoegde massa dezer slechte hoedanigheden bij het legio zijner eigene gebreken den Spanjaard eigen, moeten niet weinig van hun overwigt verliezen, wanneer zij nadenken over den onberekenbaren arbeid der Hollanders in de verovering van hunnen grond op de zee en in het bouwen van steden op het gebied zelf van den Oceaan. Om een huis te bouwen gaan de Hollanders, wanneer het land moerassig is, op de volgende wijs te werk: Zij palen den omtrek voor den bouw af, graven ter diepte van zeven of acht voeten tot zij door water gestuit worden, pompen of malen hetzelve uit en heijen nu over de geheele ruimte palen naar beneden door middel van een heiblok van 12 tot 1400 pond aan een katrol of takel hangende; de palen hebben eene lengte van 40 tot 50 voeten en het inheijen van iederen paal vereischt een arbeid van anderhalf uur. Honderd dier palen of masten zijn voor een klein huis voldoende; het koninklijk paleis te *Amsterdam* wordt door 13,695 zulke palen gedragen. Wanneer men nadenkt, welke een' onmetelijken arbeid het bouwen van de steden in *Holland* heeft vereischt, welke verbazende sommen zij hebben moeten kosten, en hoe groot de volhardende nijverheid van het volk moet geweest zijn, om bij zulke groote bezwaren in bloei toe te

nemen, dan schijnen de pyramiden van *Egypte*, de puinhoopen van *Theben*, de paleizen van *Persepolis* en de hangende tuinen van *Babylon*, niet langer ons meer toe ingebeelde droomen van reusachtige onderneming, maar als de voortbrengselen van menschenarbeid, van een wezen, in staat om de elementen te overheerschen, om den aard der dingen om te keeren, alleen de voorwetenschap ontbrekende, om goddelijk te zijn."

NEDERLANDEN. — In het engelsch weekblad *the Athenaeum*, van den 30sten Jl., lezen wij het volgende: De heer PARAVEY heeft aan de fransche Akademie van Wetenschappen geschreven, dat een versteende salamander, voorhanden in de verzameling van den hoogleraar VAN BREDA, te *Leiden*, omtrent drie voeten lang, in het gedeelte dat met den abdomen overeenkomt, de overblijfselen van kikvorschen, palingen, enz. bevat, derhalve een bewijs gevende dat de voorwereldsoort zich met dezelfde voorwerpen voedde, als de salamanders van onzen tijd. Een groote salamander, door den heer v. SIEBOLD van *Japan* gebragt, leeft nog in het museum te *Leiden* en wordt voornamelijk met kikvorschen gevoed. De gezegde reiziger bragt een paar van beiderlei geslacht naar *Europa*, doch de vrouwelijke salamander werd door den mannelijken verslonden, nadat hij, eenigen tijd, geen voedsel had gehad. Deze salamander wordt beschreven in de japansche encyclopedie, en de heer PARAVEY vindt in dit werk dezelfde fabel die in *Europa* omtrent dit dier bestaat, dezelfs ongevoeligheid namelijk voor het vuur. Dezelfde verhalen aangaande den kameleon worden ook in deze encyclopedie gevonden en geven den heer PARAVEY wijders de overtuiging, dat er een zeer oud middenpunt van beschaving heeft bestaan, van hetwelk de denkbeelden omtrent kunsten en wetenschappen afkomen, die door de Grieken en Romeinen tot ons zijn overgebragt, en die ook alzoo evenzeer in de chinesche boeken worden gevonden.

De geneeskunde is van zulk eene uitgestrektheid, het aantal en de verschillendheid der deelen van het menschelijk ligchaam, de menigvuldigheid der oorzaken welke daaraan nadeel kunnen toebrengen, en de verscheidenheid der middelen om dit te verhelpen, dit alles vereischt zooveel kennis, wil men tot eene zekere volmaaktheid in de kunst geraken, dat de sterkste en schranderste geestvermogens niet in staat zijn om gedurende den korten levensloop van den mensch deze kennis bijeen te zamelen. *Vita brevis, ars longa*, zeide het orakel van *Cos*. Van deze waarheid doordrongen, leggen het meerendeel der geneeskunst-oefenaren van Parijs zich op eenen bijzonderen tak dier kunst toe en erlangen daarin eene welverdiende vermaardheid; zoo doende, telt elke afdeeling mannen van uitstekende kunde; zoo munt *Roux* uit in de Heelkunst, *Capuron* in de Verloskunde, *Esquirol* in de behandeling van Krankzinnigen, de Geneesheer *Girandeau* in die der HUIDZIEKTEN. De verhandeling die de laatstgenoemde in het licht heeft gegeven over dezen tak der Geneeskunst, en over den *Dauwworm* in het bijzonder, is voor lieden van stand geschreven, en men vleit zich dat dit *manuel* hun te nuttiger zal zijn, naardien de Heer *Girandeau* zich onophoudelijk heeft bezig gehouden met deze soort van ontsteking en alzoo kundigheden verzameld heeft, die van het hoogste belang kunnen geacht worden. (*Zie verder hieronder.*)

Ter Amsterdamsche Beurs, van gisteren (5 *Julij*) waren genoteerd: Ned. Werk. Sch. 2½ pCt. 54⅛ a dito 5 pCt. 101⅛; Uitg. [illegible]; Am. Synd. 4½ pCt. 96¼; dito 3½ pCt. 89; O. I. 99⅝ [illegible] Handelm. 181¼, 180⅞; Ardo. a £ 85 31[illegible]; Rusl. 105⅝; Braz. 80⅞ 81; Grieken a £ 500 14½ ex. div.; spoorweg Haarlem 116; Rijn spoorweg 102¾.

Te BREDA, bij BROESE EN COMP., Boekdrukkers en Boekverkoopers.